

Дієго Веласкес вклав в свою картину художній задум неосяжної глибини, що притягувало до полотна і других митців. Художники ХХ ст. не однократно повертаються до трактування «Менін». П. Пікассо почав гру, до якої згодом приєдналися інші художники, такі як Сальвадор Далі (1904 – 1989 рр.; Ізопарафраз картини Веласкеса «Меніни»), Річард Гамільтон (1922– 2011 рр.; Ізопарафраз картини Веласкеса «Меніни» за мотивами картин Пікассо. 1973 р.), Аранго Раміро (1946 р.н.), Джоель Пітер Уіткін (1939 р.н.; Фотоколажний парафраз картини Веласкеса «Меніни»), Мартін Ла Спіна (1973 р.н.), Олег Хвостов (1972 р.н.), Гут'єррес Солана Хосе (1886 – 1945 рр.), Ірина Васил'єва (1970 р.н.) та ін.

Багато художників продовжують розгадувати таємниці «Менін» Веласкеса на сучасному етапі. Насолоджуватись і розгадувати класичну роботу буде ще не одне покоління митців.

Список використаних джерел:

1. Дмитриева Н.А. Пикассо [Текст] : М : Наука, 1971. – 240 с.
2. Панорама искусств 8 [Текст] : о себе и своем творчестве / составитель Ю.М. Радченко. – М : Советский художник, 1985. – 400 с.
3. Искусство 9/1989 [Текст] : освещает вопросы теории и практики современного изобразительного искусства, отечественной и мировой истории искусств, 1989.
4. Великие художники том 10 Веласкес [Текст] : К : Комсомольская правда, 2010. – 48 с.
5. Каптерева Т. Веласкес и испанский портрет XVII века [Текст]. –М : Искусство, 1956. – 264 с.

Іванова М.І.

студент,

Науковий керівник: Кузьменко Г.В.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Київський університет імені Бориса Грінченка

ТРАНСФОРМАЦІЯ ОБРАЗУ ЄДИНОРОГА У СВІТОВІЙ КУЛЬТУРІ

Одним з найзагадковіших і найромантичніших образів світової культури є образ єдинорога – міфічної істоти, яку у різні часи розвитку людства зображували в образах бика, пізніше – білого коня чи козла з одним великим закрученим рогом посередині лоба. В деяких джерелах єдиноріг визначається як «конеподібний олень».

Проблема трансформації сутності образу єдинорога у світовій культурі хвилювала філософів, культурологів та мистецтвознавців різних часів. Безумовно, інтерес до цього образу був значною мірою зумовлений розмаїттям підходів щодо його трактування у народів різних країн та вірувань, які надавали йому глибокого символічного змісту. Сьогодні невідповідно помітне зростання інтересу до цього таємничого персонажу стародавніх міфів, який набув чималої популярності завдяки якостям, якими (у своїй уяві) наділили

його жителі прадавніх часів: чистота і непорочність почуттів та думок, гармонія і досконалість.

Проте слід зазначити, що у теоретичних працях не було приділено достатньої уваги цілісному вивченню цього таємничого й загадкового образу, здебільшого він розглядався лише у загальному контексті. Усе вищезазначене вказує на важливість систематизації фрагментарних даних щодо зазначеної проблеми і проведення дослідження, **мета** якого полягатиме у розкритті змін у трактуванні сутності та особливостей тлумачення образу єдинорога у візуальному мистецтві.

Загадкове слово «єдиноріг» (в англ. мові Unicorn) – дослівно означає «однорогий», має латинські коріння і походить від слів unus – «один» і cornu – «ріг».

Цей міфічний звір уособлює в собі могутню чарівну силу, яка може протистояти злу та підтримувати рівновагу у всьому Всесвіті. Його вважають символом сонячних променів, цнотливості, єднання та величної сили. Зображення рогу у вигляді спіралі є нагадуванням про те, що залишається незмінним у великому просторі часу.

У давньогрецькій літературі перші згадки про єдинорога, або моноцероса (від грецької monos – «один» і keras – «ріг») зустрічаються у працях давньогрецького письменника Ктесія Кнідського (близько 400 р. до н. е.) – автора творів про історію Індії та Месопотамії, який вважав що «єдиний ріг цієї тварини має цілющі якості» [1, с. 580].

Згадки про цю міфічну тварину можна зустріти у книгах «Атхарваведа» і «Махабхарата», у давньоіндійському епосі. Зображення єдинорога прикрашають печатки Мохенджо-Даро і Харалпи, які датуються трьома тисячоліттями до нової ери.

Процес розвитку і трансформації цього образу в історії світової культури вражає несподіванками та парадоксами. Незважаючи на те, що у світовому мистецькому просторі використовувалися одні й ті самі зооморфні образи, що символізували єдинорога (бик, кінь, козел), їх сутність і трактування у різних народів, а також у різні історичні періоди розвитку людства часто мали суттєві відмінності.

Так, у західній культурі єдиноріг протягом багатьох століть був одним із найпотужніших та найшановніших символів, який зберігся й до наших часів і, як один з персонажів її міфів, й досі пильно береже пам'ять про культуру минулого.

Для одних народів єдиноріг був символом царської влади, для інших – вказував на родинний зв'язок по шлюбу з аристократичними сім'ями Візантії, для третіх – нагадуванням про смерть, для четвертих він став емблематичним виразом Благовіщення, інші вважали єдинорога символом Самого Христа. Багато традицій свідчать про єдинорога як про міфічну тварину, що уособлює вищі сили і владу Буття. Зазначений перелік трактувань образу цієї загадкової міфічної істоти можна продовжувати.

Буддисти зображують єдинорога із Книгою Закона, яку він несе на спині, в цій культурі єдиноріг – символ довголіття, знатності і мудрого правління.

В китайській культурі єдиноріг шанується нарівні з іншими містичними тваринами – драконом, феніксом і черепахою. Цилінь – єдиноріг – у Китаї трактується як зі – «самець», ling – «самка єдинорога». В міфології Китаю – він – добрий вісник, який має п'ятиколову шкіру, голос, що лунає як перелив дзвоника і довгий, з м'яким кінчиком ріг. Згідно з китайським повір'ям єдинорог з'являється перед людьми лише тоді, коли на трон сходить насправді справедливий, благородний і жалісливий правитель [2, с. 113–114].

За часів середньовіччя образ єдинорога символізував любовні муки і, як вірний супутник і слуга, був пов'язаний із культом Прекрасної Дами.

В алхімії єдиноріг символізує Місячне жіноче начало і, як символ Місяця, з'являється у світі місячної богині Діани.

У добу Італійського Відродження зображення єдинорога можна зустріти на шпалерах і дерев'яному різьбленні весільних скринь – кассоне – на яких ця міфічна істота, як алегорія цнотливості, знаходиться в обіймах діви. Такої самий смисл мають зображення колісниці Діани із упряженими в неї єдинорогами.

Велику кількість зображень Діви, що гуляє в саду, на яких єдиноріг схилив до її колін свою голову (символ втілення Христа) можна зустріти в західноєвропейському романському, готичному і ренесансному мистецтві. Таким прикладом є картина, написана близько 1455 р. невідомим художником венеціанської школи «Дама з єдинорогом» (дерево, темпера), яка сьогодні знаходиться у Християнському музеї Естергома.

Світські портрети другої половини XV – початку XVI століть зберігають таку саму символіку. Наприклад, портрет, написаний 1506 у році Рафаелем Санті «Дама з єдинорогом» (дерево, олія), що зберігається у Галереї Боргезе (Рим).

На інших композиціях голову єдинорога відображає дзеркало, яке тримає Діва. У такому випадку цей образ трактується як символ невинності і чистоти.

Відповідно до геральдичних традицій єдиноріг, зазвичай, зображується з тілом коня, хвостом лева, копитами оленя. Саме таким в якості щитотримача з 1603 року єдинорог прикрашає королівський герб Великобританії – офіційний герб британського монарха. Сьогодні єдинорога можна зустріти на обох його варіантах – звичайному і шотландському.

Образ єдинорога не обійшов стороною історію Російської імперії. Так, з XVI століття зображення єдинорога стали використовувати для декорування стовбурів гармат російської армії. Такі гармати мали назву «інроги». З XVIII століття зображення єдинорога прикрасило фамільний герб графа П. І. Шувалова, який на той час очолив російську «збройову канцелярію».

У сучасній культурі образ єдинорога найближче співвідноситься з образом єдинорога часів європейського середньовіччя, який набув чималої популярності завдяки якостям, якими (у своїй уяві) наділили його жителі тих часів: чистота і непорочність почуттів та думок, гармонія і досконалість. Тому сьогодні образ єдинорога можна «зустріти» не лише у якості таємничого персонажу стародавніх міфів. Цей таємничий персонаж набув неабиякої популярності у творах різних видів сучасного мистецтва, проник у масову культуру та

повсякденне життя. Його можна побачити на різних художніх творах, в мультиплікації та на телебаченні. Рідкісний кінофільм в жанрі «фентезі» в наш час виходить без образу білого єдиногого. В сувенірних магазинчиках цей образ присутній на різноманітних амулетах, прикрасах та декоративних виробках. Іграшки-єдиногого полюбилися малюкам і знайшли собі місце в дитячих кімнатах поряд з ляльками, тваринками, іншими казковими та міфічними персонажами.

Образ єдиногого в наш час використовується на гербах міст, муніципальних округів та сільських поселень (Лисьвенський район, м. Лисьва, м. Боготол, м. Швєбіш-Гмюнд, МО Шувалово-Озерка, пос. Сосєнське, тощо), на логотипах різних фірм, компаній та організацій (приватне видавництво «Еліст-Книга», творча майстерня «Золотий єдиногого», «Лисьвенська металургійна компанія», парфумерне співтовариство «Best in Show: Мій парфумерний єдиногого», «Петроградський єврейський університет», компанія побутової техніки «Mystery Electronics», пародійна релігія «Invisible Pink Unicorn», тощо), турнірів і фестивалів («Modern Monsters», «Standard Series», «Best Limited Player» тощо), у творчості музикантів, художників і письменників.

На основі дослідження друкованих джерел та художніх творів було з'ясовано, що популярність і розмаїття трактувань сутності образу єдиногого робить його одним з найяскравіших і найкрасивіших образів-символів світової культури, у якому втілено мрію про гармонію, чистоту думок і свободу; виявлено значні зміни у трактуванні сутності та особливості тлумачення образу єдиногого у візуальному мистецтві, що засвідчує унікальність цього міфічного персонажу.

Список використаних джерел:

1. Власов В. Г. Новый энциклопедический словарь изобразительного искусства : В 10 т. Т. III : Г–З. / В. Г. Власов. – СПб. : Азбука классика, 2005. – 752 с.
2. Энциклопедия восточного символизма. Серия «Символы». Книга 6. / [сост. К. А. Вильямс]. – М. : Ассоциация Духовного Единения «Золотой Век», 1996. – 432 с.

Коваль-Цєпова А.В.

старший викладач,

Київський університет імені Бориса Грінченка

ТВОРЧІ РОБОТИ ДІТЕЙ ВУЛИЦІ ЯК КОМПОЗИЦІЙНИЙ АКЦЕНТ ІНТЕР'ЄРУ СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО ЗАКЛАДУ ДЛЯ ДІТЕЙ

Подолання агресії та насилля у дітей вулиці насьогодні є важливим завданням для системи соціального захисту дітей. Адже високі показники кількості дітей, що за різними причинами залишились без батьківської опіки додають актуальності даному питанню. Економічна ситуація, що склалася на